Reportatge Text: **Ignasi Aragay**

LA HUMANITAT PLU

Una selecció dels millors assajos del perspicaç historiador de les idees i apòstol de la "pluralitat objectiva", de qui s'acaba de celebrar el centenari del naixement, pot il·luminar l'entrada d'un segle XXI marcat pel xoc de cultures. Oferim aquí un tast de la seva visió de l'autèntica originalitat de Maquiavel, de les contradiccions de Tolstoi i de les afinitats i diferències entre Churchill i Roosevelt

Isaiah Berlin és un mestre a l'hora de donar vida a les idees, que remena amb una considerable dosi d'empatia, com si fossin alguna cosa més que abstraccions. Les treballa com un artista. Les acarona, les creua, les estira, les regira, les il·lumina, les pinta. Però sobretot les fa conviure amb els homes i dones, amb els individus de carn i ossos que les han concebut o les han patit.

Els interessos d'aquest súbdit jueu de l'últim tsar rus format a Oxford són tan variats com els seus coneixements, per això no resulta estrany que en la seva visió del món brilli amb llum pròpia un concepte: el de pluralisme. És sota l'influx d'aquesta idea que s'ha concebut l'antologia *Isaiah Berlin. El veritable estudi de la humanitat*, publicada en anglès i ara traduïda al català per Laia Font i Dolors Udina per a la *Biblioteca Universal Empúries* amb motiu del centenari del naixement d'un dels millors assagistes anglesos del segle XX, mort el 1997.

En el joc entre llibertat i igualtat, Berlin és queda amb totes dues perquè sap que massa sovint entren en conflicte; s'abstè davant el poder de les utopies i la revolució, convençut que no hi ha veritats úniques ni dogmes monolítics; entén la passió que els homes i les dones senten per la seva terra i la seva llengua davant el racionalisme universalista, però està molt lluny de ser un antiil·lustrat; creu en els líders, en els grans personatges, alhora que gaudeix, portat per una curiositat extrema, dels erudits austers, dels escriptors obsedits, de tota l'apassionant diversitat dels éssers humans. En fi: un dels grans historiadors de les idees posa al davant de tot l'individu, en la seva infinita varietat d'ésser lliure, creatiu i autocrític, al marge de qualsevol determinisme.

SP

És per això que naturalment en la tria de textos feta per Henry Hardy, presentada per Noel Annan i introduïda per Roger Hausheer hi ha alguns individus destacats, com ara Maquiavel, Tolstoi, Churchill i Roosevelt. Dels textos que els dedica n'hem triat alguns fragments.

En fi, és Roger Hausheer qui ens recorda com els episodis de violència que el nen Isaiah va veure a Petrograd durant les primeres setmanes de la Revolució Russa el van marcar per sempre, i com l'entrada a l'edat adulta va venir decisivament influïda per la seva feina d'analista polític a Washington i Moscou durant la Segona Guerra Mundial, així com per la pèrdua de molts parents propers tant en l'Holocaust nazi com sota la tirania soviètica. Tot això, esclar, no explica la genialitat de l'assagista, però segurament sí en part la seva sensibilitat.*

Maquiavel segons Berlin

"El que Maquiavel distingeix no són els valors específicament morals dels específicament polítics; el que aconsegueix no és l'emancipació de la política respecte a l'ètica o la religió, que Croce i molts altres comentaristes consideren el seu màxim èxit; el que institueix és una cosa que talla encara més profundament: una diferenciació entre dos ideals de vida incompatibles i, per tant, dues moralitats. L'una és la moralitat del món pagà: els seus va-

ARXIU

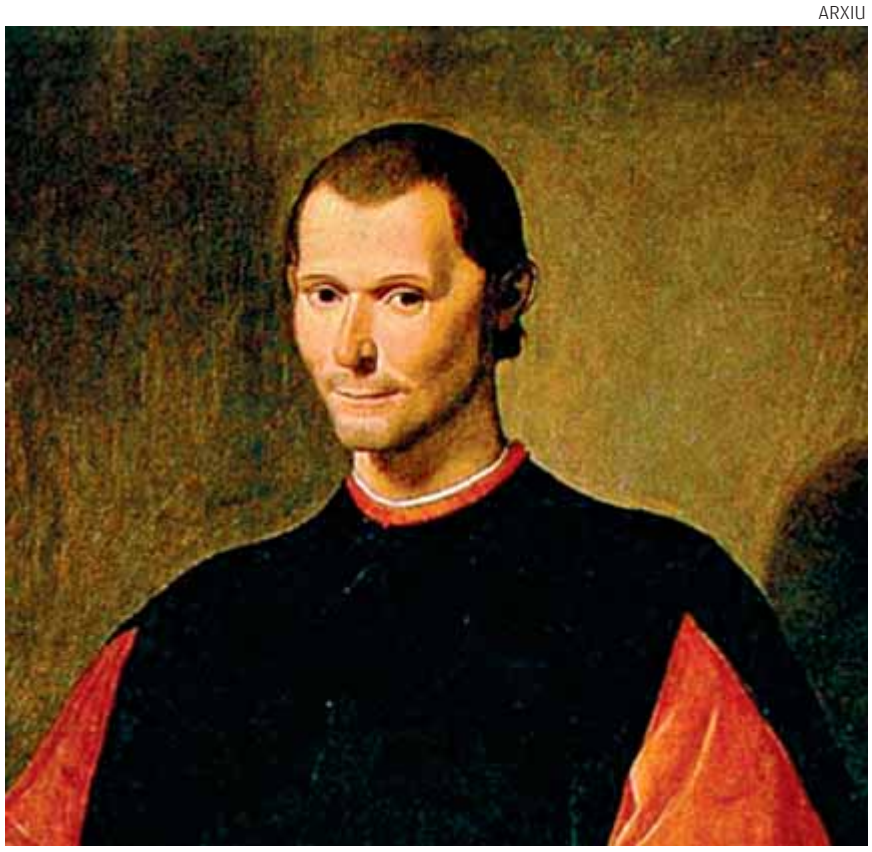

El conegut retrat de Nicolau Maquiavel (1469-1527), amb cara de nen

lors són el coratge, el
sa en l'adversitat, la
blica, l'ordre, la discip
la força, la justícia, i s
ció de les pròpies asp
neixement i el poder
assegurar-ne la satis
per a un lector del Re
ricles havia vist enca
Atenes ideal, Tit Livi
l'antiga República r
què Tàcit i Juvenal la
cadència i la mort en
Maquiavel aquests li